

Bureau 16 juni 2025 – Nota 25/35

Vraag om advies – Voorstel van resolutie van 10 januari 2025 betreffende een evaluatie van de delinquentie en de criminaliteit in en rond de grote stations van het land en betreffende een gecoördineerd actieplan en concrete veiligheidsmaatregelen voor die stations (ingediend door de heer Denis Ducarme c.s.)

1. Betreft

1) Vraag van de Commissie voor Binnenlandse Zaken

De Commissie voor Binnenlandse Zaken, Veiligheid, Migratie en Bestuurszaken van de Kamer van Volksvertegenwoordigers is gestart met gesprekken over het *Voorstel van resolutie betreffende een evaluatie van de delinquentie en de criminaliteit in en rond de grote stations van het land en betreffende een gecoördineerd actieplan en concrete veiligheidsmaatregelen voor die stations*¹.

Aan Brulocalis werd gevraagd om een schriftelijk advies uit te brengen over deze tekst.

Dit verzoek werd ook aan de volgende personen en organisaties gericht: de Minister van Veiligheid en Binnenlandse Zaken, belast met Beliris, de Vaste Commissie van de Lokale Politie, de Minister van Mobiliteit, Klimaat en Ecologische Transitie, de Spoorwegpolitie, de Federale Politie, de NMBS – Secuirail, de Union des Villes et Communes de Wallonie, en de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten.

Dit voorstel wordt geanalyseerd in deze nota.

2) Samenvatting van het Wetsvoorstel van de auteurs

De auteurs van de resolutie hebben 3 verzoeken voor de Federale Regering:

- I. de delinquentie en de criminaliteit in en rond de grootste stations van het land evalueren;
- II. een overlegplatform opzetten dat de bevoegde autoriteiten samenbrengt, met als doel het uitwerken en implementeren van gecoördineerde actieplannen, op basis van deze evaluatie, voor de stations en hun onmiddellijke omgeving waar er zich veiligheidsproblemen voordoen;
- III. in overleg met de bevoegde autoriteiten eveneens zorgen voor een regelmatige evaluatie van de verschillende veiligheidsactieplannen die in en rond de grote stations worden opgezet.

Zo willen ze “*breder kijken*” omdat er, door de gebeurtenissen van de laatste maanden, voornamelijk gefocust wordt op Brussel-Zuid en de stationsomgeving aldaar. We moeten “*ons afvragen hoe het in en rond de andere grote stations van het land met de veiligheid is gesteld en daar vervolgens ook iets aan doen*”.

Hiervoor gingen de auteurs uit van een gemiddeld aantal reizigers van 8.500 per week (op basis van gegevens uit 2023).

Er werd een eerste lijst van 34 stations opgesteld, waarvan er 17 werden geselecteerd op basis van meerdere criteria² :

¹ Voorstel van resolutie van 10 januari 2025 betreffende een evaluatie van de delinquentie en de criminaliteit in en rond de grote stations van het land en betreffende een gecoördineerd actieplan en concrete veiligheidsmaatregelen voor die stations ingediend door de heer Denis Ducarme c.s., Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers, DOC 56 0639/001.

² Geografisch evenwicht, drukste lijnen, stedelijke centra in de buurt van stations, verschillende gegevens over onveiligheid en criminaliteit, enz.

- Zeven stations in Wallonië (Aarlen, Braine-l'Alleud, Charleroi, Bergen, Namen, Luik-Guillemins en Louvain-la-Neuve)
- Zeven stations in Vlaanderen (Antwerpen-Centraal, Brugge, Gent-Sint-Pieters, Hasselt, Kortrijk, Leuven en Oostende), en
- Drie stations in Brussel (Brussel-Centraal, Brussel-Zuid en Brussel-Noord).

2. Analyse

1. De stations in Brussel: de drukste stations van het land

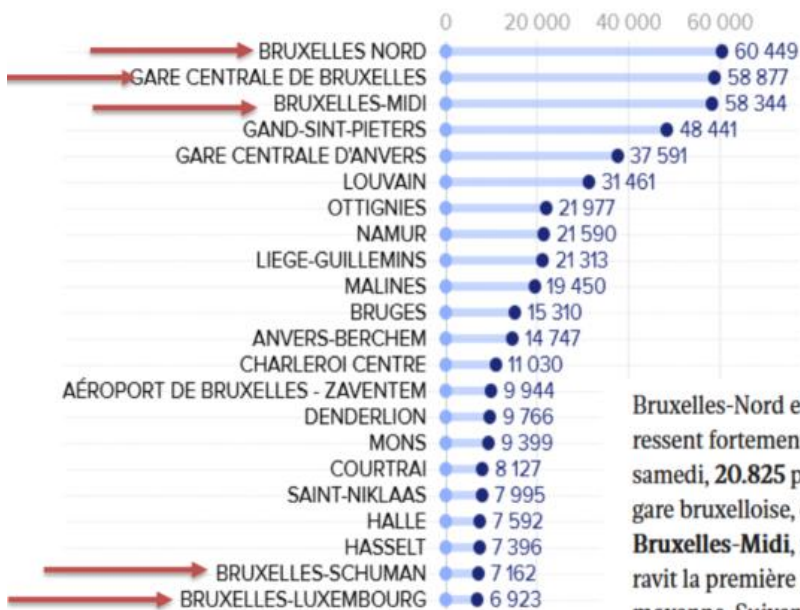
Brulocalis wijst erop dat, volgens de laatste cijfers van de NMBS, de drie Brusselse stations de drukste stations van het land zijn op weekdays.

Ook in het weekend behoren deze stations tot drukste van het land.

Van de 22 drukste stations bevindt zich bijna een kwart in de hoofdstad.

Les 22 gares les plus fréquentées en semaine en Belgique

Basé sur le nombre de voyageurs en 2023

Graphique: Belga • Source: SNCB • Créé avec Datawrapper

Bruxelles-Nord est la gare des navetteurs par excellence. Cela se ressent fortement le weekend où la fréquentation chute. Ainsi, le samedi, 20.825 passagers au départ en moyenne foulent le sol de la gare bruxelloise, ce qui la place à la cinquième position seulement. Bruxelles-Midi, nœud ferroviaire des trains à grande vitesse, ravit la première place du samedi, avec 33.469 passagers en moyenne. Suivent Bruxelles-Central (26.916), Gand-Saint-Pierre (25.578) et Anvers-Central (25.163).

Brulocalis is van mening dat de vijf grootste stations in Brussel moeten worden opgenomen in het toepassingsgebied van het voorstel van resolutie.

2. Actieplan – Zuidstation

Als reactie op de problemen die in en rond het Zuidstation zijn vastgesteld, werd in augustus 2023 een actieplan gelanceerd, bestaande uit 22 maatregelen, en gestructureerd rond 3 assen.

Vanaf 2024 werd de uitvoering en coördinatie van het actieplan verzekerd door het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, met name als gevolg van de vastgestelde verschuiving van de criminaliteit na de acties die tussen september en december 2023 in en rond het Zuidstation werden opgezet:

- As 1: Aangestuurd door de directeur-coördinator van Brussel in samenwerking met de korpschef van de politiezone Zuid, betreft de bestrijding van criminaliteit en illegaliteit in en rond het station Brussel-Zuid
- As 2: Socio-sanitaire kwestie en reinheid
- As 3: Infrastructuur, onder het beheer van safe.brussels en de NMBS.

In maart 2024 keurde de Gewestelijke Veiligheidsraad (Cores) een gewestelijke strategie goed gericht op de bestrijding van drugshandel en de impact daarvan op de veiligheid.

Sinds de goedkeuring van een politiebepsluit op 2 april 2024 worden het Zuidstation en de omliggende omgeving in deze gewestelijke strategie beschouwd als een “hotspot”. Het is aan de betrokken burgemeesters om een lokale taskforce te coördineren met de politie, de gerechtelijke autoriteiten en de preventiepartners om zo te komen tot een lokaal actieplan.

Safe.brussels staat op zijn beurt in voor de coördinatie van de gewestelijke veiligheidscel die de strategie opvolgt voor de zeventien aangeduide “hotspots”, ter ondersteuning van de lokale autoriteiten.

In september 2024 werd een evaluatie uitgevoerd van de verschillende acties die in de Zuidwijk werden ondernomen in het kader van de drie assen van de strategie.

Brulocalis wijst erop dat de politiezones van de Hoofdstad te kampen hebben met een chronische onderfinanciering: naast de verouderde KUL-norm worden ze geconfronteerd met toenemende verplichtingen vanwege de dubbele rol van Brussel als zowel nationale als internationale hoofdstad.

Ze voelen ook de gevolgen van de bevrozing van het solidariteitsmechanisme tussen de zones waartoe in 2004 werd beslist. Deze beslissing zal hen, bij ongewijzigd beleid, 135 miljoen euro kosten (dus 218% meer dan het scenario dat initieel was voorzien).

Brulocalis schat het totale bedrag van deze onderfinanciering op een half miljard euro voor deze legislatuur.

Op het vlak van veiligheid worden er regelmatige acties georganiseerd in samenwerking met de politiezone Zuid, de federale spoorwegpolitie, Net Brussel en de gemeentelijke vuilnisophaaldiensten.

Daarnaast heeft de federale politie haar interventiekorps versterkt, om zo politionele ondersteuning en zichtbaarheid te bieden aan andere federale en lokale diensten.

Ook op het vlak van preventie werden stappen gezet met de aanwezigheid van gemeenschapswachters en straathoekwerkers. Er worden verder ook zomeractiviteiten georganiseerd, sociale diensten en opvolging voorzien, en ontmoetingsmomenten met bewoners opgezet.

Wat het buurtleven betreft, ten slotte, werd aan alle aanwezigen op het terrein gevraagd om hun vaststellingen met betrekking tot netheid systematisch te melden aan Net Brussel. Tijdens de acties werd er nauw samengewerkt tussen de verschillende betrokken diensten.

Er wordt bovendien dagelijks hard gewerkt in de wijken, zodat de reinigingsdiensten kunnen tussenkomen wanneer dat nodig is. Nette buurten zijn immers essentieel om het gevoel van verwaarlozing en onveiligheid weg te nemen.

Deze nieuwe dynamiek heeft geleid tot een noodzakelijke samenwerking tussen partners die voordien weliswaar in dezelfde wijk actief waren, maar niet altijd efficiënt met elkaar communiceerden.

Eind november 2024 werd in het station zelf een politiecommissariaat geopend dat elke dag open is van 3u30 's morgens tot 1u45 de volgende dag (ook de openingsuren van het station). Het commissariaat wordt bemand door vier leden van de spoorwegpolitie van de federale politie.

Dit initiatief geniet steun op zowel lokaal als gewestelijk niveau.

Hoewel de situatie in en rond het Zuidstation de meeste aandacht heeft gekregen, benadrukt Brulocalis dat het Noordstation eveneens kampt met vergelijkbare problemen.

3. **“Status van Internationaal station” van het station Brussel-Zuid**

De burgemeesters van de gemeenten Sint-Gillis en Anderlecht hebben herhaaldelijk aangedrongen op de officiële toekenning van de status van “Internationaal Station” aan het Zuidstation, zoals dat momenteel ook geldt voor de luchthaven Brussel-Nationaal. Dit zou betekenen dat de federale regering haar verantwoordelijkheid zal moeten opnemen.

Het toekennen van de status van “Internationaal Station” aan Brussel-Zuid maakt momenteel het voorwerp uit van een voorstel van resolutie in de Kamer van Volksvertegenwoordigers.³

Brulocalis stelt vast dat het Regeerakkoord aangeeft dat “Brussel wordt erkend als internationaal knooppunt en als verbinding tussen verschillende spoorlijnen”.

Het lijkt daarom logisch dat deze status wordt toegekend.

Gezien hun centrale ligging, het hoge aantal dagelijkse pendelaars en hun functie als toegangspoort tot de stad, vraagt Brulocalis om te onderzoeken of dezelfde status ook kan worden toegekend aan de vier andere grote stations van de hoofdstad: Brussel-Centraal, Brussel-Noord, Brussel-Schuman en Brussel-Luxemburg.

4. **Rol van de spoorwegpolitie (SPC)**

In november 2024 beschikte de Brusselse Spoorwegpolitie (SPC), volgens de gegevens van de vorige minister, over 283 agenten⁴.

In december 2023 ging het om 243 agenten, wat toen neerkwam op de helft van het totale personeelsbestand in België (479)⁵. Zij staan in voor interventies en operaties binnen het prioritaire actieterrein van de SPC: de Brusselse agglomeratie, de Brusselse metro en de provincies Waals- en Vlaams-Brabant.

Deze dienst speelt met name een essentiële rol in het Zuidstation. Volgens het jaarverslag 2024 van de Federale Politie werden er sinds de opening van de politiepost van de SPC in Brussel-Zuid 671 klachten ingediend⁶.

Naar aanleiding van de gebeurtenissen in de buurt van het station werd de aanwezigheid van deze dienst ook versterkt in de Brusselse metro. Deze versterkingen maken het mogelijk om in te zetten op een verhoogde aanwezigheid op de hotspots en in de metrostations waar zich de meeste problemen voordoen. Deze teams houden zich bezig ontradende patrouilles, controles en een snelle tussenkomst bij incidenten⁷.

De Burgemeesters van de Hoofdstad stellen echter vast dat deze dienst op het terrein onderbemand is. Hoewel er van hen wordt verwacht dat ze in trein- en metrostations patrouilleren, zijn er slechts een vijftiental agenten beschikbaar per shift van 7 uur.

In de uiteenzetting van de krachtlijnen van zijn project voor de fusie van de Brusselse politiezones, verwijst Minister van Binnenlandse Zaken Bernard Quintin naar de “reorganisatie van de SPC van de metro”. Deze hervorming moet ervoor zorgen dat de agenten zich kunnen concentreren op de belangrijkste stations van het netwerk.

³ Voorstel van resolutie van 6 november 2024 betreffende het toekennen van de status van internationaal station aan het station Brussel Zuid, ingediend door de Heer Ridouane Chahid c.s., Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers, DOC 56 0469/001.

⁴ In 2024 werd er 3,3 miljoen euro vrijgemaakt.

⁵ Zie Schriftelijke vraag van de heer Frank Troosters aan de Minister van Binnenlandse Zaken van 4 januari 2024, over “De spoorwegpolitie 2023”, Bulletin nr. 129, Legislatuur 55, 21 februari 2024, pp.371-372. Antwoorden gegeven door de Griffies van de Kamer aan Brulocalis op 14 januari 2025.

⁶ Jaarverslag 2024 van de Federale Politie, gepubliceerd op 24 februari 2025, p.24.

⁷ Zie Schriftelijk vraag van Mevrouw Florence Reuter aan de Minister van Binnenlandse Zaken van 27 februari 2025, over “Recente schietpartijen in Anderlecht”, Bulletin nr. 10, Legislatuur 56, 7 april 2025, pp.308-310.

Er wordt daarbij gefocust op de volgende zaken:

- Oprichting van een politiebrigade voor de metro binnen deze eengemaakte zone
- Gespecialiseerde opleiding
- Focus op stations/sporen
- Overplaatsing mogelijk

Indien deze maatregel wordt geïmplementeerd, pleit Brulocalis voor de volledige overplaatsing van het personeelsbestand (dus 283 personen) naar de Hoofdstad. Het is van cruciaal belang dat deze overplaatsing gepaard gaat met de nodige financiering, en dus budgetneutraal is voor de plaatselijke besturen. Dit mag in geen geval aanleiding geven tot een overheveling van de kosten.

5. Preventie

Brulocalis dringt erop aan dat de Commissie bij haar besprekingen een multidisciplinaire aanpak hanteert die onder andere rekening houdt met:

- reeds bestaande lokale projecten en initiatieven
- preventiebeleid
- vastgestelde criminaliteit en delinquentie (politiestatistieken en tellingen van safe.brussel)
- de noodzakelijke begeleiding op administratief, sociaal en sanitair vlak

6. Opzetten van een overlegplatform

Dit platform moet de volgende actoren samenbrengen:

- Alle Burgemeesters die wegens hun territoriale bevoegdheid betrokken zijn bij de veiligheid in en rond het station in kwestie. (Voor Brussel-Noord, bijvoorbeeld, zijn betrokken: de Burgemeester van Schaarbeek, de Burgemeester van Sint-Joost en de Burgemeester van de Stad Brussel);
- In voorkomend geval, de verantwoordelijken van de gemeentelijke preventiediensten;
- De verantwoordelijken van de wijkcommissariaten die grenzen aan de zones;
- De persoon/personen aangeduid in dit dossier door de spoorwegpolitie;
- De persoon/personen aangeduid in dit dossier door het Parket van de Procureur des Konings van Brussel;
- De persoon/personen aangeduid in dit dossier door safe.brussels en de Hoge Ambtenaar van de Brusselse agglomeratie;
- De persoon/personen aangeduid in dit dossier door de minister-president;
- De persoon/personen aangeduid in dit dossier door IBZ;
- Een vertegenwoordiger van de Verenigingen van Steden en Gemeenten.
- Een vertegenwoordiger van de OCMW-Federaties.

Voor bepaalde luiken van het actieplan kunnen ook de volgende personen eventuele partners zijn:

- De veiligheidsverantwoordelijken van de omliggende kantoorgebouwen (bijvoorbeeld voor het Noordstation: de GOB, de FOD Mobiliteit, gebruikers van de Proximustoren);

- Sanctionerende ambtenaren van de 19 gemeenten;
- Buurtverenigingen die actief zijn op het gebied van veiligheid;
- Hub Brussel, vereniging van handelaars;
- Dienst Vreemdelingenzaken en de FOD Buitenlandse zaken.

Er moet ook op worden toegezien dat het overlegplatform de volgende regels naleeft:

- De regels die van toepassing zijn op het vlak van gegevensbescherming, en
- De regels die van toepassing zijn op het vlak van beroepsgeheim (art. 458 en volgende van het strafwetboek).

Tot slot moeten ook de gecoördineerde actieplannen in overeenstemming zijn met:

- De wettelijke bevoegdheden van de betrokken autoriteiten;
 - De lokale autonomie en de expertise van de actoren die in de frontlinie staan op het terrein;
 - De menselijke en financiële capaciteiten die op lokaal niveau aan deze plannen kunnen worden toegewezen;
7. **Betreffende de regelmatige evaluatie van de verschillende actieplannen die worden geïmplementeerd op het vlak van veiligheid in en rond de grote stations**

Brulocalis benadrukt dat deze evaluatie moet worden uitgevoerd **met respect voor de lokale autonomie**.

8. **Een omzendbrief opstellen en publiceren over de verdeling van de bevoegdheden op dit vlak**

Deze omzendbrief moet worden opgesteld in overleg met de verschillende bestuursniveaus en de belangrijkste spelers.

3. Voorstellen

Er wordt voorgesteld aan het bureau:

- 1) Om dit voorstel van Resolutie te steunen en een positief Advies uit te brengen aan de Commissie voor binnenlandse zaken, Veiligheid, Migratie en Bestuurszaken van de Kamer van Volksvertegenwoordigers;
- 2) Om de Commissie eraan te herinneren dat de toenemende onveiligheid en het groeiende gevoel van onveiligheid rond de toegangspoorten die de spoorwegstations zijn, om antwoorden vragen die de bevoegdheden van de lokale overheden ruimschoots overstijgen.
- 3) Om de aandacht van de Commissie te vestigen op de volgende punten:
 - Alle vijf grote Brusselse stations moeten opgenomen worden in het toepassingsgebied van het voorstel van Resolutie;
 - De status van "*internationaal station*" moet worden toegekend aan het Zuidstation, en er moet onderzocht worden of deze status ook kan worden toegekend aan de vier andere grote stations in Brussel, met het oog op coherentie en efficiëntie; en
 - Er moet nagedacht worden over de overplaatsing van de SPC naar de Brusselse politiezones, samen met de bijbehorende financiële middelen.
- 4) Om de leden van de Commissie op de hoogte te brengen van de essentiële aandachtspunten voor de implementatie van het overlegplatform dat door de auteurs wordt beoogd;
- 5) Dat het hele proces in nauw overleg met de lokale autoriteiten en met respect voor de lokale autonomie verloopt;
- 6) Dat de Federale Regering vooraf en zo snel mogelijk een omzendbrief opstelt over de verdeling van de bevoegdheden ter zake, in overleg met de verschillende bestuursniveaus en de belangrijkste spelers; en tot slot,
- 7) Dat onderhavig advies ter informatie wordt overgemaakt aan de Commissie voor binnenlandse zaken, Veiligheid, Migratie en Bestuurszaken van de Kamer van Volksvertegenwoordigers en aan de Conferentie van Burgemeesters.